

INCLINAR

caut(e) Incendi, incendiar, incendiari, incens, incensar, incenser, V. encendre Incentiu, V. accent Incert, incertitud, V. cert Incessant, V. cedir Incest, incestuós, V. cast Incidència, incident, incidental, incidir, V. caure Incinerar, V. cendra Incipient, V. concebre Incircumcis, V. decidir Incitació, incitador, incitant, incitar, V. citar Incivil, V. ciutat Inclemència, inclement, V. clement

INCLINAR, descendent mig-savi del ll. *inclinare* 'apartar de la posició vertical', 'abaixar, fer descendir', derivat de *clinare* id. □ 1.ª doc.: Llull.

«--- no sabia negú fill de rey ni de príncep qui hagués tanta de humilitat que's volgués *enclinar* a ésser son marit», «Lo cavaller dix que la força de coratge és la millor força qui sia en home. —Sényer —dix Blanquerna— --- si vostre coratge és pus forts contra malvestat e injúria e luxúria, que vostra persona ni vostres armes ni vostre cavall, vós retornarets la donzella al loc on la havets presa, e no *enclinarets* vostre coratge a malvestat ni a falliment», Llull (*Blanq.*, *NCL.*, 121.11, 258.1).

Aquí tenim, doncs, una forma quasi-hereditària, en lloc de la qual aviat trobarem la més erudita en i: «Muyler enamoradica --- nodrir-la a prompta obediència --- en reverència; e que faça son poder a totes aquestes coses, e a semblans, *inclinat-la*, més per amor e per dolços conseylles que no per rigor ni per força; e en cas que per amor no s'hi vulla *inclinat*, sàpies que la fembra aquesta no és complida en bé; per tal ten-li lo consell de Salamó, *inclinant-la* ab rigor de menaços e d'alscuns buffets», Eiximenis (*Dones*, capítol 53, f° 41r2, *EntreDL* i, 175, v. 47ss.). *Inclinació* [Llull], també *encliniació*: «encara que un hom sia de més alt enginy e més pràctic --- com és Tirant en les armes, no resta que tots los hòmens naturalment no tinguen *encliniació* en mal parlar de les dones e pijor obrar», JoMartorell (*Ag.* ii, 16). *Inclina*; *inclinable*; *inclinament*; *inclinatiu*; *inclinança*: «altres horas / no ls comporteu, / que la llur mala *inclinansa* / fa perdre 'l temor de Déu», romanç ja vell que MilàF recollia en el *Romllo*. (ja en l'ed. de 1853, 66.31).

De la mateixa arrel, l'adjectiu INCLINIS 'inclinat, decantat' del qual, per via popular vénen l'it. *chino*, fr. *enclin*, l'oc. ant. *clīn* o *enclīn* «courbé, enclin», també heretat pel català ant. *cli* o *encli*: «per què, ela, ab lo cap *cli*, pregà Déus», *VidesR*, 79v2 (però *encli* en B); «ab la cara tenen *enclina*», id., 187v1 (trad. *inclinata*, 564.6), «e fo *encli* per *seila* de maduresa», 231r1 (trad. *acclivis*, 707.16) i de nou *encli*, 260r1. Era encara usual en el S. xv: «jo sol, sens armes, ab lo cap *cli*», Ant. Canals (*Scipio*, *NCL.*, p. 48; ed. Miquel, p. 18); alguna vegada amb -n conservada, a causa dels usos proclítics: «Ell tenie lo cap en la creu, mas los saygs li posaren la corona d'espines, e depux hagué a tenir axí lo cap *clin*», StVicentF (*Serm.* ii, 164.13). Com a arcaisme va usar-lo MilàF en els assaigs de restauració èpica: «En Rambau, com és tan vell, / pel regiment ja no basta: / ab pas tardà i cap *encli* / sempre fa mitja rialla» (*Arnaldó de Baseya*, v. 27, ed. Gili, p. 312).

Declinar, pres del ll. *declinare* 'inclinat, doblegar': antigament pot aparèixer en el sentit de 'fer-se malbé': «pausa, Sé<n>yer, guarniment en la mia boca per so que no *declin* lo meu cor en paraules de malesa, e axí, que fos gitat de la tua amor», *VidesR*, 234v2; més endavant en el sentit gramatical: «los nombres: --- tres --- quattuor: de ací avant no-s *declinen*»; *declinació* [DTo. 1670]; *declinament*; *declinària* [Lacav.]; *indeclinable*. *Declivi* [Belv.], pres del llatí medieval *declivium* (= it. *declivio*) usat per Dante, *De Vulg. Eloquio* ii, vii, 2; format amb el ll. *clivus* sinònim i de radical afí al de *clinare*. *Reclinar* [Belv.], del ll. *reclinare* id.; *reclinatori*; *reclinació*.

CPT.: *Triclini*, ll. *triclinium*. *Eclimetre* [c. 1925, Fontserè, add. al DOrt.], cpt. del gr. *μέτρον* 'mesura' i el radical de *ἐκκλίνω* 'jo desvio, aparto', derivat de *κλίνω*, germà del ll. *clinare*. *Clinant*, compost amb *ἄνθος* 'flor'.

INCLIT, pres del ll. *inclitus* 'famos, cèlebre'. □ 1.ª doc.: 1344, *Orden. Palatines*. «Cavaller virtuós, la vostra *inclita* fama resplandeix, per tot lo món, de molta bondat e gentilesa», JoMartorell (*Ag.* i, 217).

«E si degú dirà qu'aco 's detraure / a la honor - del Fill redentor nostre / --- / vulla mirar --- / l'amor que us té - vostre Fill, Mare santa: / qui tant vos és - subjecte y benigne, / per ésser nat - de vostre cors insigne, / a vós, donant - per ço gràcia tanta / qu'en l'esperit - vos féu molt més *inclita*, / Ell qui-n's llevà - del cors tota sospita»: mal accentuat, a causa de l'isolament de la forma d'aquest mot en romànic; Jaume d'Olesa, a. 1487 (JMBover, *Bibl. Escr. Bal.* ii, pàgina 16.38.11).

DERIV.: *Perinclit*.

Incloure, inclús, inclusa, inclusió, inclusiu, -sivament, V. cloure

INCOAR, pres del ll. *incōbare* 'començar', 'empendre'. □ 1.ª doc.: 1524, *AlcM*; 1868, *SLitCosta*.

DERIV.: *Incoació* [1868, *SLitCosta*]. *Incoatiu* [Lab. 1840].

Incoercible, V. exercir Incògnit, -ita, V. conèixer Incoherent, -ència, V. adherir Incola, V. culte Incòlume, V. calamitat Incommensurable, V. mesura Incommovible, V. moure Incòmode, -ditat, V. mode Incompatible, -ibilitat, V. patir Incompetent, V. petició Incomunicació, incomunicat, V. comú Inconcús, V. discutir Incondicional, V. condició Inconegut, V. conèixer Inconfés, inconfessable, V. confessar Inconformista, V. forma Inconfusible, V. fondre Incongru, incongruent, -uència, V. congruent Inconnex, V. nexa Inconscient, V. ciència Inconseqüent, V. seguir Inconsistent, V. existir Inconstant, V. estar Inconsútil, V. cosir Incontestable, V. testimoni Incontinent, -nència, V. tenir Incontrolat, -lable, V. control

INCORDI, del cast. *incordio*, abans *encordio*, que